

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHEKNT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

Qo‘lyozma huquqida
YDK : 336 : 339.13

NORQULOV MIRSAID TO‘LQIN O‘G‘LI

**Mavzu: IPO va SPOLarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga
oshiriluvchi strategik masalalari**

70410402 — “Korporativ moliya va qimmatli qog‘ozlar bozori”

Magistr

Akademik darajasini olish uchun yozilgan

dissertatsiya

Ilmiy rahbar: i.f.b.f.d., dotsent

Beknazarov Z.E

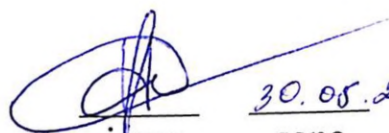
Toshkent – 2023

Magistrluk dissertatsiya ishi "Moliya" kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan.

6 - sonli bayonnoma «25» aprel 2023-yil.

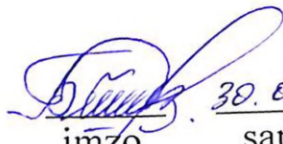
Kafedra mudiri

Xudoyqulov.X.X.
(i.sh.f.)

imzo 30.05.2023
sana

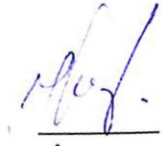
Ilmiy rahbar:

Beknazarov Z.E.
(i.sh.f.)

imzo 30.05.2023
sana

Talaba:

Norqulov.M.T
(i.sh.f.)

imzo 30.05.2023
sana

Moliya va buxgalteriya hisobi fakulteti

2023 yil

«25» may

No MKF-01/12 raqami bilan ro'yxatga olindi

ANNOTATSIYA

Ushbu dissertatsiyada IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalari bilan bog'liq muammolar tahlilining mazmun-mohiyati borasida fikr-mulohazalar ilgari surilgan.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki kompaniyalar o'z faoliyatlarini moliyalashtirishda turli xil manbalardan keng foydalanadilar. Shuningdek, IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalari bilan bog'liq muammolar tahlili keng qo'llanilib kelinayotganligi va buning natijasida kompaniyalar tomonidan qisqa muddatda yirik miqdorda kapital jalb qilinayotganligini ta'kidlash maqsadga muvofiq. Jahonda IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalari borasida ko'plab ilmiy tadqiqot ishlari amalga oshirib kelinmoqda. Ushbu tadqiqotlarda IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshirish amaliyotining iqtisodiyotdagi o'rni, ularning turlari va mohiyati, korporativ tuzilmalar tomonidan ushbu amaliyotni tashkil etishning ahamiyati va zaruriyati singari masalalar qamrab olingan. BIPOq, mazkur tadqiqotlarda IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalarini samarali tashkil etishga xos muammolar va qonuniyatlar, xususiylashtirish maqsadida IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalarini amalga oshirilgandan so'ng investorlar bilan munosabatlar tizimi samaradorligi, aksiyalarni ommaviy joylashtirishda savdo tashkilotchilari faoliyati xususiyatlari bilan bog'liq bo'lgan dolzarb muammolar yetarlicha o'rganilmagan. Bu jihat o'z-o'zidan IPO va SPOlarni tashkil etishda jamit tomonidan amalga oshiriluvchi strategak masalalari orqali xususiylashtirish jarayonini yanada rivojlantirish, investorlar bilan munosabatlar tizimini samarali tashkil etish hamda savdo tashkilotchilari faoliyat xususiyatlariga alohida e'tibor qaratgan masalalari yuzasidan olib boriladigan tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

Kalit so'zlar: IPO, SPO, narx, aksiya, kapital, fond bozori, qimmatli qog'ozlar, moliya bozori, aksiyadorlik jamiyati.

ABSTRACT

In this dissertation, opinions are put forward about the content and essence of the analysis of problems related to strategic issues implemented by the community in the organization of IPOs and SPOs.

World experience shows that companies use a wide variety of sources to finance their activities. Also, it is appropriate to note that the analysis of problems related to strategic issues carried out by the community is widely used in the organization of IPOs and SPOs, and as a result, companies are attracting a large amount of capital in a short period of time. In the world, a lot of scientific research is being carried out on strategic issues implemented by society in the organization of IPOs and SPOs. In these studies, issues such as the economic role of the practice of community implementation in the organization of IPOs and SPOs, their types and nature, the importance and necessity of organizing this practice by corporate structures are covered. However, in these studies, the problems and laws specific to the effective organization of the strategic issues implemented by the company in the organization of IPOs and SPOs, the effectiveness of the system of relations with investors after the implementation of the strategic issues implemented by the company in the organization of IPOs and SPOs for the purpose of privatization, the public placement of shares current problems related to the characteristics of the activities of trade organizers have not been sufficiently studied. This aspect determines the relevance of the research on further development of the privatization process through strategic issues implemented by the community in the organization of IPOs and SPOs, the effective organization of the system of relations with investors, and the issues on which trade organizers pay special attention to the characteristics of their activities.

Key words: IPO, SPO, price, share, capital, stock market, securities, financial market, joint stock company.

MUNDARIJA

Annotatsiya.....	3
Mundarija.....	5
Keltirilgan jadvallar ro'yxati.....	7
Keltirilgan rasmlar ro'yxati.....	8
Keltirilgan qisqartmalar.....	9
I BOB. KIRISH.....	10
1.1. Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.....	12
1.2. Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	12
1.3. Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	13
1.4 Tadqiqot obyekti va predmeti.....	13
1.5 Tadqiqot natijalarining ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyati.....	13
1.6 Dissertatsiya tarkibining qisqacha tasnifi.....	14
II BOB. ADABIYOTLAR SHARHI.....	15
2.1.Kirish.....	15
2.2.Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar.....	18
2.3 Mavzuga oid mahalliy me'yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi.....	23
2.4 Xulosa.....	30
III BOB. METODOLOGIYA.....	31
3.1. Tadqiqot dizayni.....	31
3.2. Ma'lumotlarni to'plash jarayoni.....	31
3.3 Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar.....	31
3.4 Tadqiqotni o'tkazish uchun zarur sharoitlar.....	32
3.5 Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularning yechimi.....	32
3.6 Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar.....	33
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR.....	35
4.1. Акцияларни оммавий жойлаштириш амалиётини ташкил этишнинг назарий асослари зарурати асослари ва зарурати.....	35
4.2. Ўзбекистонда акцияларни оммавий жойлаштириш амалиёти таҳлили...43	

4.3. Ўзбекистонда акцияларни оммавий жойлаштириш амалиётинининг асосий йўналишлари.....	50
V BOB. XULOSA.....	55
5.1. Tadqiqot savoliga tegishli natijalarning qisqacha ifodasi.....	55
5.2. Tadqiqotning asosiy taklif va tavsiyalari.....	56
5.3. Tadqiqot cheklovlari va kelgusi tadqiqotlar uchun takliflar.....	57
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.....	59

I BOB. KIRISH

1.1 Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki kompaniyalar o'z faoliyatlarini moliyalashtirishda turli xil manbalardan keng foydalanadilar. Ular orasida aksiyalarni ochiq tartibda ommaviy joylashtirish (IPO va SPO) amaliyotlari keng qo'llanilib kelinayotganligi va buning natijasida kompaniyalar tomonidan qisqa muddatda yirik miqdorda kapital jalb qilinayotganligini ta'kidlash maqsadga muvofiq. Xususan, «2021 yilda fond bozoridagi eng yirik IPO amaliyotini «Saudi Aramco» kompaniyasi muvaffaqiyatli o'tkazdi va 45,6 milliard AQSh dollari miqdorida mablag' jalb qilishga hamda 2020 yil «Alibaba group» kompaniyasi IPO amaliyotini muvaffaqiyatli o'tkazish natijasida 15,0 milliard AQSh dollari miqdorida mablag' jalb qilishga erishgan»(Lizzy 2019) . Qolaversa, IPO amaliyotini muvaffaqiyatli o'tkazish natijasida «Visa» kompaniyasi 19,0 milliard AQSh dollari miqdorida, «Facebook» kompaniyasi 18,0 milliard AQSh dollari miqdorida, «General motors» kompaniyasi 16,2 milliard AQSh dollari miqdorida, «Deutsche Telekom» kompaniyasi 15,0 milliard AQSh dollari miqdorida mablag' jalb qilishga erishgan.

Jahonda aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini takomillashtirish borasida ko'plab ilmiy tadqiqot ishlari amalga oshirib kelinmoqda. Ushbu tadqiqotlarda ommaviy joylashtirish amaliyotining iqtisodiyotdagi o'rni, ularning turlari va mohiyati, korporativ tuzilmalar tomonidan ushbu amaliyotni tashkil etishning ahamiyati va zaruriyati singari masalalar qamrab olingan. BIPOq, mazkur tadqiqotlarda aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini samarali tashkil etishga xos muammolar va qonuniyatlar, xususiylashtirish maqsadida aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotlari, ommaviy joylashtirishdan so'ng investorlar bilan munosabatlar tizimi samaradorligi, aksiyalarni ommaviy joylashtirishda savdo tashkilotchilari faoliyati xususiyatlari bilan bog'liq bo'lgan dolzarb muammolar yetarlicha o'rganilmagan. Bu jihat o'z-o'zidan aksiyalarni ommaviy joylashtirish orqali xususiylashtirish jarayonini yanada rivojlantirish,